

Пропозиції
Міністерства освіти і науки України
до проекту Закону України
«Про внесення змін до деяких Законів України
щодо забезпечення якості вищої освіти»
(реєстр. № 6531 від 19.01.2022, н. д. Бабак С., Коваль О. та інші)
(перше читання)

Міністерство освіти і науки України в межах компетенції не підтримує законопроект в запропонованій редакції.

Законопроектом пропонується внести зміни до законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про комітети Верховної Ради України», «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», «Про адміністративні послуги», «Про запобігання корупції», «Про державну службу» в частині, що стосується діяльності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти (далі - НАЗЯВО) та процедур забезпечення якості вищої освіти.

Вважаємо, що деякі пропозиції законопроекту є слушними, оскільки є результатом аналізу діяльності НАЗЯВО у період з 2019 по 2021 рік, зокрема це стосується: вдосконалення механізму та інструментарію інституційної акредитації; переосмислення та визначення місця та ролі недержавних організацій забезпечення якості вищої освіти; вдосконалення внутрішніх процедур роботи агентства.

Проте, у запропонованій редакції законопроекту існує низка пропозицій, які є суперечливими, необґрунтованими, не мають жодного зв'язку із забезпеченням якості вищої освіти, не спрямовані на подальше удосконалення державної політики у сфері вищої освіти, зокрема:

запровадження додаткової процедури затвердження Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти рішень іноземних акредитаційних агентств чи агентств забезпечення якості вищої освіти, перелік яких затверджено Кабінетом Міністрів України. Ця норма фактично передбачає монополію НАЗЯВО, що прямо суперечить концепції змін в акредитаційних процедурах, які були запроваджені в 2019 році. Крім того, затвердження Кабінетом Міністрів України переліку іноземних акредитаційних агентств чи агентств забезпечення якості вищої освіти втрачає будь-який сенс;

МОН № 1/26-П-22 від 09.02.2022

Підписав: Шкарлет Сергій Миколайович

Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000000F1702F00157B8500

Дійсний: з 26.06.2020 00:00:00 по 26.06.2022 00:00:00

вилучення норми про призначення керівництва НАЗЯВО Кабінетом Міністрів України є суперечливим як з точки зору реалізації повноважень засновника агентства, так і з точки зору відмови від проведення спеціальної перевірки претендентів на керівні посади;

надання НАЗЯВО статусу головного розпорядника коштів Державного бюджету України не може бути предметом регулювання Закону України «Про вищу освіту», оскільки суперечить статті 22 Бюджетного кодексу України, в якій визначено, що головні розпорядники коштів Державного бюджету України визначаються відповідно до пункту 1 частини другої цієї статті та затверджуються законом про Державний бюджет України шляхом встановлення їм бюджетних призначень;

передача організаційного, матеріально-технічного та документального забезпечення роботи Конкурсної комісії Секретаріату Кабінету Міністрів України видається недоцільною, оскільки Міністерство освіти і науки України є складовою частиною Уряду України;

надмірна деталізація вимог до публічної інформації про ступені вищої освіти, кваліфікації та освітні програми збільшуватиме лише бюрократичні аспекти в діяльності науково-педагогічних працівників і не сприятиме реалізації академічної автономії закладів вищої освіти;

чергове збільшення строків розгляду акредитаційних справ у НАЗЯВО (з трьох до чотирьох місяців після збільшення з двох до трьох місяців у 2019 році) не ґрунтується на жодних об'єктивних обставинах;

відмова від надання десятирічної акредитації при другій та наступних акредитаціях видається нелогічною, особливо на тлі запропонованого законопроектом запровадження постакредитаційного моніторингу;

скорочення строку умовної (відкладеної) акредитації до найближчого 1 липня (теоретично може навіть до 1 дня) не сприятиме системній роботі закладів із забезпечення якості вищої освіти;

навчання за бюджетні кошти на неакредитованій освітній програмі не є підставою для переведення на акредитовану освітню програму. Такою підставою може бути втрата акредитації, але це питання вже врегульовано Законом України «Про вищу освіту» тощо.

Крім цього, законопроектом передбачається утворення у складі НАЗЯВО Апеляційної палати, водночас незрозумілою видається відсутність повноважень такої палати в питаннях присудження наукового ступеня доктора філософії.

Слід зауважити, що запропоноване законопроектом нормування обсягів аудиторного навантаження для різних форм здобуття вищої освіти та спеціальностей вважаємо радикальним та недоцільним кроком до скорочення академічної автономії закладів вищої освіти.

Запровадження ж постакредитаційного моніторингу (оцінювання органом, що прийняв рішення про акредитацію, виконання наданих за результатами акредитації рекомендацій та /або подальшого виконання критерії акредитації, надання НАЗЯВО права здійснювати безоплатний постакредитаційний моніторинг акредитованих ним освітніх програм) без ретельного відпрацювання його правових підстав, інструментів та наслідків спричинить додаткові корупційні ризики.

Деякі пропозиції в законопроекті спрямовані на правове врегулювання питань, які наразі ефективно врегульовані на рівні підзаконних нормативно – правових актів. Наприклад, оприлюднення дисертацій, що містять інформацію з обмеженим доступом.

Необхідне корегування змін пропонованих до статті 24 Закону України «Про вищу освіту», зокрема ці зміни доцільно викласти в більш розширеній та універсальній редакції: «залишення заяви без розгляд та відмови у видачі/розширенні ліцензії під час розгляду документів і заяви про отримання/розширення ліцензії». Водночас статтю 42 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» пропонуємо залишити в редакції чинного законодавчого акта.

Вважаємо також, що зміни, запропоновані до абзацу першого частини б статті 19 Закону України «Про вищу освіту», стосовно доповнення положеннями щодо представництва від комітету Верховної Ради України, до предмета відання якого належать питання освіти і науки, до складу Конкурсної комісії з відбору членів НАЗЯВО, потребують узгодження з положеннями статті 85 Конституції України та Законом України «Про комітети Верховної Ради України».

Не відповідає меті цього законопроекту, а саме немає жодного відношення до якості вищої освіти, зміна, запропонована до частини 10 статті 33 Закону України «Про вищу освіту».

Достатньо велика кількість новацій законопроекту, зокрема щодо запровадження постакредитаційного моніторингу, забезпечення діяльності у складі НАЗЯВО Апеляційної палати, оплати послуг з акредитації закладами освіти та науковими установами за рахунок видатків загального фонду бюджету тощо, - потребуватиме додаткових видатків з державного бюджету.

Водночас суб'єктами законодавчої ініціативи в пояснювальній записці до законопроекту зазначено, що «реалізація законопроекту не потребує додаткових видатків з державного та місцевих бюджетів», відтак не було надано жодних розрахунків, пропозицій щодо змін до законодавчих актів про скорочення витрат бюджету та/або джерел додаткових надходжень бюджету для досягнення збалансованості бюджету, тому норми законопроекту в цій частині також необхідно доопрацювати.

З огляду на зазначене, Міністерство освіти і науки України не підтримує ухвалення проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо забезпечення якості вищої освіти» у запропонованій редакції, положення проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких Законів України щодо забезпечення якості вищої освіти» потребують суттєвого доопрацювання.

Міністр освіти і науки України

Сергій ШКАРЛЕТ